

MÜZİK TÜRLERİNİN GİYİM TARZLARINA ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Prof.Dr. Fatma ÖZTÜRK*
Öğr.Gör. Gülşah POLAT**

ÖZET

Geçmişten günümüze insanoğlu giyim tarzlarını ve aksesuarlarını seçerken birçok olgudan etkilenmiş ve kendi tarzını oluşturmuştur. Moda olgusu ise kişilerin beklenti ve ihtiyaçları doğrultusunda aynı zamanda günün koşullarından ve sanat dallarından etkilenmiştir. Bu çalışmada kişilerin giyim tarzlarına etki eden bir sanat dalı olan müzik ele alınmıştır. Müzik türlerinin kişilerin giyim tarzlarına ve renklerine, kullanılan aksesuarlar ve saç tarzlarına kadar olan etkisi belirlenmeye çalışılmış ve bu etkiyi tespit etmek amaçlanmıştır. Yapılan araştırmada gerekli veriler taranmış ilgili tez, makale ve bildiriler ile kitaplardan aynı zamanda internet kaynaklı çalışmalardan yararlanılmıştır. Dünya ekonomisinin önemli bölümünü paylaşan müzik ve moda sektörü birbirini etkileyen sektörlerin başında geldiği için her müzik türü kendi tarzını beraberinde getirmektedir ve bu nedenle moda ile sürekli etkileşim halinde olan müzik türlerinin göz ardı edilmemesi açısından bu çalışma önemlidir.

ABSTRACT

While choosing dressing styles and accessories from past to present, man has always been influenced by many concepts and created his own style. However, fashion phenomenon has been influenced by the conditions of everyday life and fields of arts in line with people's expectations and needs as well. In this study, music, which is a field of art that affects people's dressing styles has been studied. The effect which music genres have on people's clothes and colours as well as the accessories which are used and hair styles has been tried to be determined and this effect has been aimed to be specified. In the article, all the necessary data have been collected, and related theses, reports, bulletins and books as well as various works published online have been used. Due to the fact that music and fashion, which share important part of the world economy, are leading sectors that affect each other, each music genre comes with its own style. Therefore, this study is important in terms of not overlooking the music genres which are involved in constant interaction with fashion.

Anahtar kelimeler: Müzik, moda, giyim, giyim tarzı, giyim tercihi
Keywords: Music, fashion, clothing, clothing style, clothing choice

Moda bir döneme damgasını vuran geçici giyim, kullanım ve davranış bütünlüğünü yani hayata karşı duruştaki farklılıkların toplamını temsil eder. Tüm bu süreç içinde birey seçimini kaçınılmaz olarak içinde bulunduğu hâkim duruma bağlı olarak yapacaktır. Moda olgusu geçmişten günümüze kadar birçok faktörün etkisi altında kalmış ve tarihsel süreç içinde sık sık değişime uğramıştır. Meydana gelen sosyolojik, ekonomik, politik, sanat akımları, müzik ve sinema gibi faktörler modayı da etkilemiş, tasarımcılar da bu olayların etkisiyle ve yönlendirmesiyle hazırladıkları koleksiyonlarla, çağdaş bireyin her dönemde bu olgularla birlikte değişim gösteren

* Prof.Dr., Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Giyim Endüstrisi ve Moda Tasarımı Eğitimi Bölümü, Ankara,

** Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Öğrencisi, Ankara,

gereksinimlerini karşılamaya çalışmışlardır. Kimi zamanlar da gençlerin yaptıkları tepkisel çıkışlar da, tasarımcılara esin kaynağı olmuş ve moda endüstrisini etkilemiştir.¹

Moda tarihçeleri yirminci yüzyılın en önemli noktalarından birinin, moda akımlarının müzikle paralel ortaya çıkması olduğunu söylemektedirler. Popüler müziğin yaygınlaştırdığı giyim stilleri televizyon aracılığıyla kısa sürede tüm dünyaya yayılmıştır.²

Müzik, insan yaşamının her evresinde yer alan bir olgudur. Müziğin insan yaşamındaki önemi, bireysel ve toplumsal yaşamın değişik boyutlarındaki çok yönlü işlevlerinden kaynaklanmaktadır. Müzik, sosyo-kültürel fenomendir. Gündelik yaşamda eğlence aracı olarak kullanılmasına rağmen önemli fonksiyonları vardır. Bu fonksiyonların incelenmesi söz konusu olduğunda, kapitalist üretim ilişkilerinden, müzik beğenisine kadar oldukça geniş alanı kapsayan bütüncül çalışma perspektifine yönelmek gerekir. Moda ve müziğin dünya üzerinde hitap ettiği en büyük kesimi genç kuşak oluşturmaktadır. Özellikle moda kuramcılarının işaret ettiği alt kültür etkisi olarak tanımladıkları gençlerin başlatmış olduğu moda akımında alt kültürün giyim alışkanlıklarını çoğunlukla popüler müzikten, sinemadan ve televizyondan aldıkları bilinmektedir. Crane, tarafından ‘sokak tarzları’ olarak isimlendirilen bu tarzlar şehrili alt kültürler tarafından yaratılıp, birçok akıma öncülük etmektedir. Bu tarzlara örnek teşkil eden kişiler medya kültüründen, özellikle televizyon, popüler müzik ve film yıldızlarından ve ünlü sporcular arasından seçilmektedir. Günümüz toplumsal yaşamında oldukça geniş yer tutan, popüler kültürün de en önemli unsurlarından biri olan popüler müzik; modayı özellikle 1950’li yıllarda etkisi altına almış ve popüler müzik ve moda arasındaki ilişki 1950’lerden bu yana kültürel olarak önemli bir hale gelmiştir.³

Crane’in aktarımıyla Alt Kültür Etkisi Kuramı’nı şu şekilde örneklendirmektedir “Popüler müzikten alınan giyim tarzları hızla gelir geçer. Bu tarzlar, kısmen kablolu televizyonla iletilir ve ABD’den diğer ülkelere yayılırlar.”⁴

Kısaca, Popüler müzik anlayışı her dönem farklılaşmış ve toplumun giyim tarzlarına olumlu veya olumsuz etkiler bırakmıştır. Bir dönem rock, punk, rap, hip-hop, heavy metal gibi isyankâr müziklerin etkisinde kalan giyim, öte yandan caz, pop, hippie, gotik gibi farklı müzik türlerinden de etkilenmiştir.

Bu araştırmanın amacı müzik türlerinin giyim tarzlarına olan etkisini ortaya çıkarmaktır. Araştırmanın kapsamını müzik türlerinden caz müziği, pop müziği, rock müziği, hippie müziği, heavy metal müziği ve grunge müziği oluşturmuş ve tek tek ele alınarak giyim tarzlarıyla olan ilişkilerine bakılmıştır.

¹ Alpan, E. (2005). *Hazır Giyim Sanayinde Koleksiyon Hazırlama ve Geliştirme Yöntemleri* (Yayımlanmış yüksek lisans tezi). İstanbul, s.22

² Akyol, Y. (2007). *Stil İkonu Olgusunun Tekstil Modası Açısından İncelenmesi*, (Yayımlanmış yüksek lisans tezi). İstanbul, s. 29

³ Ertürk, N. (2011). Moda Kavramı, Moda Kuramları ve Güncel Moda Eğilimi Çalışmaları, *Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi*, s.13,14

⁴ Ertürk, N. (2011). Moda Kavramı, Moda Kuramları ve Güncel Moda Eğilimi Çalışmaları, *Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi*, s.13,14

Müzik en genel tanımı ile sesin biçim ve anlamlı titreşimler kazanmış hâlidir. Başka bir deyiş ile de müzik, sesin ve sessizliğin belirli bir zaman aralığında ifade edildiği sanatsal bir formdur.⁵ Müzik tarihi, ilk çağdan günümüze kadar köklü bir tarihi geçmişe sahiptir. İlk çağda müzik ile ilgili kesin bilgiler olmamakla beraber topluma etkileri heykeller, resimler ve efsanelerden yorumlanmıştır.

Orta çağ dönemi müziğinin kökleri ilk çağa dayanır. Müzik antik çağ ile erken orta çağ arasında yer alır. Hıristiyanlıkla birlikte kilise en kutsal çalgı olarak insan sesini kabul etmiş çalgıların kiliseye girmesine izin vermemiştir. Bunun nedeni ise ilk çağda müziğin dünya zevklerine ve putperestliğe hitap etmesiydi. Rönesans'la birlikte dinde yaşanan reformların müziği de etkilemesiyle birlikte kiliselerin kendi müzik türlerini oluşturmaya başlaması ve dönemin bestecilerinin müzikte yenilik arayışları bilinen dini formların ortaya çıkmasını sağlamıştır. En önemli bestecileri Guillaume Dufay, Orlando di Lasso, William Byrd'dir. Arp, su orgu, blok flütler en önemli çalgılarıydı.

Rönesans dönemi müziğinin durgun, duygulu anlatımına karşın serbestlik, coşku ve karşıtlık içeren müzikal anlatım Barok döneminin özellikleridir. Barok dönemde senfoni orkestraları oluşturulmaya başlanmış Cladio Monteverdi'nin opera eserleri en önemli yeniliklerden olmuştur. En önemli bestecileri Johann Sebastian Bach, Antonio Vivaldi'dir. Klasik dönemde, Barok döneminin uzun cümleli süslü müziği yerine daha parlak, sade ve net bir müziğe bırakmıştır. Klasik dönemde operada net, kolay anlaşılabilir, doğal ve dinleyene zevk verebilen özellikleri içeren operalar yazılmaya başlanmıştır. Willibald von Gluck'un operada yaptığı reformlar önem taşır. Klasik dönemde piyano sesini duyurmaya başlamıştır. 1710'da ilk piyano üretilmiş ve ilk piyano eseri Muzio Clementi tarafından yazılmıştır. Dönemin en ünlü bestecileri, Franz Joseph Haydn, Wolfgang Amdeus Mozart, Ludwig Van Beethoven'dir.

Romantik dönemde müzikte büyük değişimler yaşanmış ve bireysel özgürlükler ön plana çıkmıştır. Fantastik, duygusal, masalsı, duyarlıklı, düşsel gibi sanatsal özellikleri nitelendirmek için kullanılan romantik terimi Fransızcadaki Romence (şiirsel deyiş) sözcüğünden kaynaklanır. Romantik dönemin en önemli çalgısı piyanodur. Müzik tarihinde piyanonun şairi olarak anılan Chopin, yumuşak dokunuşla çalma tekniğini kullanmıştır. Dönemin en ünlü bestecileri, Frederic Chopin, Johannes Brahms, Franz Liszt'tir.⁶

Müzik tarihinin gelişimi incelendiğinde yukarıdaki dönemlerde modadan bahsedilmesi güçtür, çünkü moda tarihçileri modanın başlangıcını sanayi devrimi olarak kabul etmişlerdir. Yukarıda sözü geçen dönemlerde ise kişilerin giyim tarzlarını müzikten ziyade sınıfsal farklılıkların etkilediğini söyleyebiliriz. 1900'lerde

⁵ Özel, M., Tezcan, S. ve Atılğan, S. (2012). *Batı Müziği Tarihi*, İstanbul, s. 14

⁶ Özel, M., Tezcan, S. ve Atılğan, S. (2012). *Batı Müziği Tarihi*, İstanbul, s. 22, 40, 50-54, 60, 61

sanayileşme ile beraberinde gelen moda kavramı sonucunda moda; her gelen müzik türlerinden etkilenmiş ve modacılar müzik türlerinden ilham almaya başlamıştır.

Müzik Türleri ve Giyim Tarzlarına Etkisi Caz Müziği ve Giyim Tarzlarına Etkisi

Zencilerin iş şarkıları, dayanılmaz yaşam koşullarını ifade etmekte ve zenciye bir tür dayanma gücü vermektedir. New Orleans’ da zenci gettolarının fazlaca bulunmasından dolayı, bu kent önce blues sonra da cazın merkezi haline gelmiştir.

1912’ den sonra blues’ yalnızca vokal müziği dışına çıkması caz’ ı doğuran en büyük etmenlerden biri olmuştur⁷.

“Caz Müziği”, genel anlamda dans etmek için değil, dinlemek içindir.”

Bu önermeye karşın birçok dans müziği cazı etkilemiştir. Bu etkileşimler sonucunda birçok caz müzisyeni de, farklı coğrafyalara ait dans müziklerini **“Caz Müziği”** formatına uyarlayıp, bu yönde eserler vermişlerdir.⁸Trompet, trombon, klarnet, saksofon (soprano, alto, tenor, bariton), flüt, vibrafon, piyano, org, keyboard, synthesizer, gitar, bas, davul, vurmali çalgılar, keman vb. cazın enstrümanlarıdır. Dünyada Louis Armstrong, Duke Ellington, Charlie Bannet, Benny Carter, Benny Goodman, Türkiye’ de ise Okay Temiz, İlhan Erşahin, Birsen Tezer, Nühket Ruacan, Kerem Görsev, vb. sanatçılar caz müziğinin ünlü temsilcileridir.

Caz müziği 1920’lerin, bireylerin taleplerine cevap verebilen bir tarzıdır. Zaten cazın ortaya çıkışının asli nedenlerinden biri de insanların neşeli, cinsellik kokan yeni bir müzik biçimine olan gereksinimleriydi.⁹

Resim 1. Çarliston dansı yapan kadın
Kaynak:(<http://blog.mosmoda.com>) Erişim tarihi:21.05.2013

Resim 2. Çarliston modası
Kaynak: Dereboy, E.J. (2008). *Moda Ve 100 Yılın Moda Tasarımcıları*

⁷ Anđı,E.,Ç.(2005). Müzik Kavramı ve Türkiye’de Dinlenen Bazı Müzik Türleri, *İdil Dergisi*, s.65-67

⁸ Kesecođlu, E.(2005).*Caz Müziğinin Gelişim Süreci ve Etnik Müzikle Etkileşimi*, İstanbul

⁹ Göksoy, E. (1988). *Düünden Bugüne Caz*, İstanbul, s. 65

Savaş sonrası insanların moral arayışı hareketli bir müzik türü olan caz müziğine ilgilerinin artmasını sağladı.¹⁰ 1920'ler de cazın hızlı ritimleri, inleyen melodiler ve enerji dolu danslar ile coşkunluk patlaması başladı.¹¹ Bu dansın ismi ise çarliston dansı olarak nitelendirildi. Bel hattı düşük, püsküllü, tüylü kostümler tıpkı caz müzisyenlerin kostümleri gibi tasarlanarak insanlara sunuldu. Daha sonra bu dansın kostümleri gündelik hayata yansımış, sonucunda Çarliston modası ortaya çıkmıştır.

Devrimci ve extravagant çizgiler son derece moda olmuştur. Bluz ve elbiselerde bel hattı yoktur. Yukarıdan aşağıya doğrudan inerek, kalça üzerine oturur. 1920'lerde kadınların sigara içmesi yadırganmaz. Erkekler de ise bazen serbest bazen zarif kıyafetler görülür.¹² Bu dönemde siyahi caz müzisyen grupların giydikleri Zoot suit , Martin ve Kod'a göre tipik olarak geniş köşeli, vatkalı omuzları ve dizlere kadar uzanan bir ceket ve diz çevresinde balon gibi şişkin, paçalara doğru giderek incelen bir pantolondan oluşur.¹³ Cab Calloway gibi müzisyenler bu stilin erkek modasında en önemli ikonlarından. Caz çağı hem kadınlara hem erkeklere davranış ve giyim olarak rahatlık, bunun yanı sıra eğlence ve gece hayatını da getirmiştir. Toplumda caz müziğin etkisi gerçekten bir çağ açmıştır. Birinci Dünya Savaşının etkisi bu "Caz Çağı" dediğimiz dönemde kaybolmuştur diyebiliriz.

Caz Müziği ve Saç - Aksesuar Seçimine Etkisi

1920'li yıllar 'The Jazz Age' olarak anılmıştır. Bu dönemde kadınların "Shingle ya da bingle" dedikleri kısa saç modelleri görülmüştür.¹⁴ Saçlara bağlanan saç bantları ve tüyler ile saçlara zenginlik kazandırılmıştır. Özellikle kadınlar şapkalarla olağanüstü düşkündür. Bir tarafında küçük fiyongu olan dar röverli şapkalar oldukça modadır.¹⁵ Caz müzik sanatçılarının şapka tarzları farklı olmakla beraber kıyafetlerinin bir parçasıdır. Caz müzik sanatçıları aksesuarlarında inci kolyelerle birlikte kollarındaki bileklikleri abartılı kullanmışlardır.

Pop Müziği ve Giyim Tarzlarına Etkisi

"Pop sözcüğü Popüler kelimesinden gelmektedir. Popüler', o dönem önde ve revaçta; geleneksel kalıplara uymayan; kısa dönemde tüketilebilir ve unutulabilir anlamına gelmektedir. Pop müzik ofiste ya da bir fabrika koridorunda, hayat ile verimsiz üretkenlikten uzak bir bağlantıdır. İşin verdiği sıkıntı ve gerginlik yüzünden insanlar arzularını doyuracak bir uyarıcıya ihtiyaç duyuyorlar; pop müzik de arzularını doyuruyor. En parlak çağları, 1930 yılları ve sonrasındır.

¹⁰ Zenginönül, N. *Giyimde Moda Akımları ve Öncü Tasarımlar*, Ankara, s.65

¹¹ Herald, J. (1991). *Fashions of a Decade The 1920, Londra*, s. 5

¹² Gürsoy, A.T. (2010). *Giyim, Kültür ve Moda*, İstanbul, s. 20

¹³ Crane, D. (2003). *Moda ve Gündemleri*, İstanbul, s 239

¹⁴ Altınay, H. ve Yüceer, H. (1992). *Moda ve Tarihi*, Ankara, s. 113

¹⁵ Gürsoy, A.T. (2010). *Giyim, Kültür ve Moda*, İstanbul, s. 20

*Dünyada, Michael Jackson, Madonna, Lady Gaga, Beyonce, Mariah Carey, Justin Timberlake, Britney Spears, Türkiye’de ise Sezen Aksu, Ajda Pekkan, Tarkan, Nilüfer, Kayahan, Serdar Ortaç, Çelik, Kenan Doğulu bu türün öne çıkan temsilcilerindendir.*¹⁶

Pop müzik modası, halkın dönemin pop müzik sanatçılarından esinlenerek ve onları taklit ederek stillerini kendileriyle özleştirerek oluşmuştur. Buna en güzel örnek Madonna’nın parladığı dönemde giydiği kıyafetlerin hayranları tarafından benimsenmiş olmasıdır. Ünlü pop sanatçısı Madonna’nın modayı en yoğun şekilde etkilediği dönem 80’li yıllardır. Bu dönemde New York’ta gelişmeye başlayan ‘Hip Hop’ ve ‘Pop’ müzik akımlarının giyim stillerini yorumlayarak kendine özgü bir giyim stili yaratmıştır. Bu stil, siyah deri motosiklet ceketini, mini etekler ve tişört üzerine giydiği sutyen, gibi parçaların bir araya gelmelerinden oluşmaktadır. 80’li yıllarda söylediği ‘Like a virgin’ adlı şarkıyla tüm dünyada tanınan Madonna ‘nın giyim stili tüm dünyada her statüdeki kadın tarafından takip edilmiştir.¹⁷ 1990 yılında Jean Paul Gaultier tasarımı koni biçimli sutyeni ilk kez giyen Madonna, gündeme oturmuştu. Ünlü şarkıcı son dünya turnesinde bu kostüme çok benzeyen bir tasarım giyip kendini tekrar etti.”¹⁸

Resim 3. 1990Ambition turnesi için Gaultier’in tasarladığı korse Kaynak: Akyol, Y. (2007). *Stil İkonu Olgusunun Tekstil Modası Açısından İncelenmesi*

Resim 4. Michael Jackson tarzı Kaynak: Harper’s Bazaar dergisi Ağustos sayısı/18 Ağustos 2009

“Michael Jackson’ın stil ikonu yapan, birçokları gibi başkalarının hazırladığı kıyafetleri giymek yerine kendine özel stilini ortaya koyması olmuştur.

Klasik ceket-pantolon takımlarına ayrıntılar ve aksesuarlar eklemiştir. Smokin tarzı ceketini, biraz kısa siyah pantolonu, siyah loafer ayakkabıları ve beyaz çoraplarıyla farklılık yaratmıştır.¹⁹

Pop Müziği ve Saç - Aksesuar Seçimine Etkisi

Pop müzik ikonlarından en gözde olan Madonna ve

¹⁶ Angı,E.,Ç.(2005). Müzik Kavramı ve Türkiye’de Dinlenen Bazı Müzik Türleri, *İdil Dergisi*, s.72-73

¹⁷ Akyol, Y. (2007). *Stil İkonu Olgusunun Tekstil Modası Açısından İncelenmesi*, (Yayımlanmış yüksek lisans tezi). İstanbul, s. 38

¹⁸ Dereboy, E.J. (2008). *Moda Ve 100 Yılın Moda Tasarımcıları*, İstanbul, s. 184-201

¹⁹ http://www.zaman.com.tr/pazar_stil-ikonu-michael-jackson_866115.html. Erişim tarihi: 03.12.2013

Michael Jackson hayranları giyimlerinden etkilendikleri kadar saç ve aksesuarlarından da etkilenmişlerdir. Michael Jackson Afro saç stiliyle dikkat çekmiştir. Madonna Örneğinde ise, 1987 yılında Madonna'nın saçları kısa ve sarıydı 2013 yılında Miley Cyrus Madonna'nın o dönemki saçlarını taklit etmiştir.²⁰

Pop müzik dinleyen kişiler dönemin pop sanatçılarından etkilenerek, genelde rengârenk havlu bileklikler, neon renkli sneakerlar gibi aksesuarı tercih etmişlerdir. Madonna'nın aksesuarlarından olan dantel eldivenler, büyük saç bantları ve dini motifli kolyeler gibi parçalar Madonna hayranlarının tercih ettikleri aksesuarları oluşturmaktadır.²¹ Michael Jackson'ın siyah deri ayakkabısı ve platform yüksek topuklu ayakkabıları, beyaz çorapları, fötr şapkası, askeri ceketlerinin kollarına taktığı kol bantları, pullu beyaz eldivenleri ve aviator gözlükleri Jackson sayesinde moda dünyasına giren aksesuarlar olmuştur. Michael Jackson'ın dağınık saç stili ve makyajlı yüzü o dönemin erkek modasında yeni bir tarzın oluşmasına öncülük ettiği söylenebilir.²²

Rock Müziği ve Giyim Tarzlarına Etkisi

Resim 5. Elvis Presley Kaynak: Baker, P. (1991). *Fashions of a Decade The 1950s*

Rock müziği kökenini Blues müzik türünden almıştır. Blues, Afrika'dan Amerika'ya zorla getirilip köleleştirilen siyahların yaptıkları bir müzik türü olarak ortaya çıkmıştır. Bu müzik türünde ağır çalışma koşullarında çalışan köleler, kendi sorunlarını, yaşadıkları çaresizliği ve sıkıntıları söyledikleri şarkılarla dile getirmişlerdir. Bu müzik bir iş müziği olarak, kölelerin çektikleri sıkıntıları hafifletmek gibi bir işlev görmüştür.²³

*Ağustos 1945 İkinci Dünya Savaşı Hiroşima'nın üzerinde çakan şimşekle sona ermişti. Gençler siyah şarkıcıların alaycılığını ve canlılığını yetişkinler dünyasının köhnemiş ritimlerine tercih ediyordu. Utangaç bir oğlan onları taklit etmeye çalışıyordu. Elvis Presley.*²⁴

Amerika'da çok yaygınlaşan televizyonlarla birlikte gençleri hedef alan yeni bir tür müzik olan Rock'n Roll artık evlerin içine girmiştir.²⁵

Elvis Presley'in isyankâr imajı 1950'ler de gençler tarafından çok popüler hale gelmiştir. Gençler Elvis Presley'in deri siyah ceketini, dik yakalı gömleğini

²⁰ <http://www.mgdtv.com/34-yas-farka-ragmen-tarzlari-ayni.html>. Erişim tarihi: 03.12.2013

²¹ Akyol, Y. (2007). *Stil İkonu Olgusunun Tekstil Modası Açısından İncelenmesi*, (Yayımlanmış yüksek lisans tezi). İstanbul, s. 38

²² Carnegy, V. (1990). *Fashion of Decade The 1980s*, Londra, s. 18

²³ Gültekin, M. (2013). Heavy Metal Müziğin Psiko-Sosyal Etkileri, *Aile Akademisi dergisi*, s.4

²⁴ Dister, A. (2001). *Rock Çağı*, Yapıkredi Yayınları, İstanbul

²⁵ Pektaş, H. ("..."). *Moda ve Küreselleşme* (Bildiri). Konya, s.5-6

aynı zamanda desenli gömleklerini benimsemiştir. Elvis Presley ile birlikte artık vücuda yapışan kotlar, çiçekli gömlekler ve sloganlarla süslenmiş giyim tarzı popüler olmuştur. 1950'lerde kızların giymiş olduğu kat kat jüponlar artık gerilerde kalmıştır.²⁶ Bu dönemde gençler artık baş kaldırmış ve alt kültür kavramını ortaya çıkarmışlardır. Moda genellikle tepeden aşağıya inerken artık tam tersi aşağı tabakadan tepeye çıkmıştır. Gençlerin isyankâr tavırları o dönemin rock müziğinde ve giyim tarzlarında kendini hissettirmiştir. Giyim tarzlarına bakıldığında artık kız-erkek ayrımı azalmış, kızlarda erkekler gibi isyankâr giyim tarzını benimsemiştir.

1960'lı yıllar İngiltere'de Beatles grubunun ismini duyurmasıyla başlar. Beatles üyeleri ünlü olmadan önce deri ceket ve blucin giyerlerdi. 1964'te Beatles ceketleri daha az erkeksi Cardin takım elbiseleri moda oldu.²⁷

Rock Müziği ve Saç - Aksesuar Seçimine Etkisi

Elvis Presley'in briyantınli uzun saçları ve favorilerinin uzun olması 1950'li dönemlere damga vurmuştur. Çoğu genç, asker traşını veya bukleli saç stilini benimserken, bazıları da briyantınle geriye doğru düzgünce taranmış saçları tercih etmişlerdir.²⁸ Kadınlar da genellikle bukleli dağınık saçlar moda olmuştur. 1964'te Beatles grubunun ılımlı cinsel yıkıcılığı yansıtan ve dönem için sıra dışı saç kesimleri onlara başarı getirmiştir.²⁹ Pete Doherty'nin kirpi şapkaları stilinin en belirgin özelliğidir. Pete Doherty bir rock müzisyen olarak İngiltere dışında başarılı olmasa da, modacıların ve basının gösterdiği ilgi sayesinde tüm dünyada etkili olan bir yıldız olarak gösterilebilir. Günümüzde özellikle sokak modasını etkileyen ikonlardan biridir.³⁰

Hippi Müziği ve Giyim Tarzlarına Etkisi

1960'lı yılların başında ortaya çıkan hippie tarzı hem Amerika'daki hem de Avrupa'daki moda endüstrilerini etkilemiştir. Hippilik ilk başlarda siyasi akım içinde doğmuş olsa da daha sonra bir yaşam biçimine dönüşmüş ve müziğe de yansımıştır.

John Phillips San Francisco şarkısında; "San Francisco'ya gidiyorsan saçına çiçek takmalısın" sözleri artık hippie akımının çiçeklerle anılacağına ciddi bir yaklaşım getiriyordu. Artık dönemin gençleri "çiçek çocuklar" olarak anılmaya başlanmıştır³¹.

Hippilerin fikirlerini barış ve sevgi oluşturmuştur. Onlar ahlaki hareketlere ve derin politikalara rağmen batıdaki maddeciliği ve para hırsını kısaca anlamsız yarışları reddetmişlerdir. Hippie gençlerin giyim tarzları züppe gibi algılanmış olsa bile onlar

²⁶ Altınay, H. ve Yüceer, H. (1992). *Moda ve Tarihi*, Ankara, s. 135

²⁷ Crane D., 2003. *Moda ve Gündemleri: Giyimde Sınıf, Cinsiyet ve Kimlik*, (Çelik Ö., Çev.). İstanbul, Ayrıntı Yayınları, s. 242

²⁸ Baker, P. (1991). *Fashions of a Decade The 1950s*, Londra, s.16

²⁹ Crane D., 2003. *Moda ve Gündemleri: Giyimde Sınıf, Cinsiyet ve Kimlik*, (Çelik Ö., Çev.). İstanbul, Ayrıntı Yayınları, s. 242

³⁰ Akyol, Y. (2007). *Stil İkonu Olgusunun Tekstil Modası Açısından İncelenmesi*, (Yayımlanmış yüksek lisans tezi). İstanbul, s. 33

³¹ <http://www.milliyet.com.tr/hippi-akimi-trendspotting-1503238/>

iki cinsiyetinde eşit olduklarını ve kadınlarında erkekler ile aynı giyim stiline sahip olabileceklerini buna ek olarak kadın ya da erkek birbirlerini etkilemek için ya da kendilerini ifade edebilmek için giyinirler düşüncesini benimsemişlerdir.³²

Düzensiz, sorumsuz giyim davranışların ve toplumda hiç hoş görülmeven alışkanlıkların yükünü taşıyan hippiler, genellikle pasaklı, uyumsuz, oldukça her rengi bir arada olan ve ikinci el giyim tarzları ile yeni bir moda akımını gençler arasında başlattılar.³³ 1960'ların sonunda hippiler Katmandu'ya giderlerken İstanbul'dan geçtiler. Hippilerin ikinci el Blucinleri Sultanahmet'in ikinci el pazarında satılmaya başlandı.³⁴

Resim 6. Hippi düğünü

Kaynak: Connkie, Y.(1990). *Fashions of a Decade The 1960s*,

Hippi Müziği ve Saç - Aksesuar Seçimine Etkisi

Hippilerin Uzun bakımsız saç ve saçlarına taktıkları saç bantları saç stillini oluşturmuş ve bu saç tarzları dönem dönem moda olmuştur. Hippilerin eteklerinin üzerine taktıkları kemer, barış sembolü olan uzun kolyeler ve kollarındaki rengarenk bileklikler, boncuklar ve mantar topuklar tercih ettikleri aksesuarlarındandır.

Heavy Metal Müziği ve Giysi Tarzlarına Etkisi

Metal Müzik çok sayıda alt türü olan bir rock müzik türüdür. Metal müzik, rock müziğin daha agresif ve sert ritimlerden oluşan bir türüdür. Hızlı ritimler, distortion gitarlar kullanılır. Distorsiyon müzik aletinin doğal sesinin değişime uğratılmasıdır³⁵.

Bir metal müzik grubu olan ve gençler tarafından beğenilen Metallica grubunun sanatçıları giyim tarzı olarak siyah deri ceket, blucin, siyah renk, üzeri slogan veya kurukafa resimleri olan t-shirtleri benimsemişlerdir.

Metal müzik dinleyenler de genellikle dinledikleri metal müzik gruplarının logoları olan ya da resimleri olan özellikle siyah renkli T-shirtleri tercih ederler.

³² Connkie, Y.(1990). *Fashions of a Decade The 1960s*, Londra, s. 22

³³ Komsuoğlu,Ş. ve Diğerleri.(1986).*Resin II Moda Resmi ve Giyim Tarihi* s.29,Ankara

³⁴ Botton, S. (2013). *Türkiye'nin Denim Giysi İhracatının Ülkelere Göre Tasarım Farklılıkları*, İstanbul, s. 57

³⁵ Gültekin, M. (2013). Heavy Metal Müziğin Psiko-Sosyal Etkileri, *Aile Akademisi dergisi*, s.7

Resim 7. Metallica müzik grubunun giyim tarzı Kaynak: (<http://www.fanpop.com>.) Erişim tarihi: 24.07.2014

Heavy Metal Müziği ve Saç – Aksesuar Seçimine Etkisi

Uzun saçlar, metal müzikte nefret, kızgınlık, isyankârlık ve hayal kırıklığının sembolü olmuştur. Bu tür müzik dinleyen herkes mutlaka kurukafa siyah deri gibi takılar takarlar. Taktıkları aksesuarlarda vücudun çeşitli yerlerine delinerek iliştirilen birçok metaldir.³⁶

Grunge Müziği ve Giyim Tarzlarına Etkisi

Grunge müzik akımı 1990'ların başında popüler olmuş, heavy metal müziğe alternatif olarak ortaya çıkmıştır. Bir Grunge müzik grubu olan Nirvana pasaklı ve umursamaz giyim stilleri ile özellikle gençleri etkilemiştir. Grunge grupları genelde kareli gömlek, ikinci el hırpani bir kazak, eskimiş blucin, bot ve Converse spor ayakkabı gibi mümkün olduğu kadar ucuza satın alınabilecek günlük giyimleri tercih etmişlerdir.³⁷

Resim 8. Vogue Grunge & Glory Kaynak: Akyol, Y. (2007). *Stil İkonu Olgusunun Tekstil Modası Açısından İncelenmesi*

³⁶ Gültekin, M. (2013). Heavy Metal Müziğin Psiko-Sosyal Etkileri, *Aile Akademisi dergisi*, s.16

³⁷ Akyol, Y. (2007). *Stil İkonu Olgusunun Tekstil Modası Açısından İncelenmesi*, (Yayımlanmış yüksek lisans tezi). İstanbul, s. 38

Grunge Müziği ve Saç - Aksesuar Seçimine Etkisi

Grunge giyim stiline eşlik eden saçlar çoğunlukla uzundur ve doğaldır. Saçlar tıpkı Nirvana solisti Kurt Cobain'in saçları gibi uzun ve doğal dalgalıdır. Grunge müzik tarzında asker botu, örgü eldivenler, yırtık külotlu çoraplar, ince ip ya da deri bileklikler, başlıca kullanılan aksesuarlardandır.

Grunge Müziği ve Saç - Aksesuar Seçimine Etkisi

Grunge giyim stiline eşlik eden saçlar çoğunlukla uzundur ve doğaldır. Saçlar tıpkı Nirvana solisti Kurt Cobain'in saçları gibi uzun ve doğal dalgalıdır. Grunge müzik tarzında asker botu, örgü eldivenler, yırtık külotlu çoraplar, ince ip ya da deri bileklikler, başlıca kullanılan aksesuarlardandır.

Resim 9. Kurt Cobain

Kaynak: Prato, G.(2009). Grunge is dead : the oral history of Seattle rock music, Kanada

SONUÇ

Müzik, bireylerin duygusal, düşünsel, sosyal ve kişilik gelişimlerinde yarattığı sonuçlarla önem kazanmakla birlikte, giyim tarzlarına etki eden faktör olarak da karşımıza çıkmaktadır. Bu etki sadece giyim tarzları ile sınırlı kalmayıp renk tercihinden saç şekline, ayakkabıdan, aksesuarlarına kadar geniş bir yelpaze oluşturmaktadır. Bu çalışma ile kişilerin dinledikleri müzik türlerinin giyim tarzı ve rengi, saç şekli ve aksesuar tercihlerine etkilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Moda ve müziğin etkileşimi ve evrensel uyumu sonucu ortaya çıkan giyim kültürü herkes tarafından dolaylı ya da doğrudan kullanılmaktadır. Modayı yönlendiren etkenler arasında müzik türlerinin bireyleri etkisi altına alma konusunda popülaritesini koruyacağı sonucuna ulaşılmıştır. Çünkü hem moda, hem de müzik; dinleyicilerinin psikolojilerine doğrudan etki eden olgulardır. Yeni müzik akımları ortaya çıkması aklımıza her zaman yeni bir moda akımının doğacağını getirmelidir. Bu nedenle, giyim firmalarının daha geniş kitlelere ulaşabilmesi için modayı etkileyen unsurlardan hareketle müzik türlerini göz ardı etmemeli çeşitli müzik türlerini dinleyen kitleleri de içine alarak evrensel tasarımlar oluşturmalarıdır.

KAYNAKÇA

- Akyol, Y. (2007). *Stil İkonu Olgusunun Tekstil Modası Açısından İncelenmesi*, (Yayımlanmış yüksek lisans tezi). İstanbul
- Alpan, E. (2005). *Hazır Giyim Sanayinde Koleksiyon Hazırlama ve Geliştirme Yöntemleri*, (Yayımlanmış yüksek lisans tezi). İstanbul
- Altınay, H. ve Yüceer, H. (1992). *Moda ve Tarihi*, Ankara
- Anı, E., Ç. (2005). Müzik Kavramı ve Türkiye’de Dinlenen Bazı Müzik Türleri, *İdil Dergisi*
- Baker, P. (1991). *Fashions of a Decade The 1950s*, Londra
- Botton, S. (2013). *Türkiye’nin Denim Giysi İhracatının Ülkelere Göre Tasarım Farklılıkları*, İstanbul
- Carnegy, V. (1990). *Fashion of Decade The 1980s*, Londra
- Connikie, Y. (1990). *Fashions of a Decade The 1960s*, Londra
- Crane, D. (2003). *Moda ve Gündemleri: Giyimde Sınıf, Cinsiyet ve Kimlik*, (Çelik Ö., Çev.). Ayrıntı Yayınları, İstanbul
- Dereboy, E.J. (2008). *Moda Ve 100 Yılın Moda Tasarımcıları*, İstanbul
- Ertürk, N. (2011). Moda Kavramı, Moda Kuramları ve Güncel Moda Eğilimi Çalışmaları. *Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi*
- Göksoy, E. (1988). *Dünden Bugüne Caz*, İstanbul
- Gültekin, M. (2013). Heavy Metal Müziğin Psiko-Sosyal Etkileri, *Aile Akademisi dergisi*
- Gürsoy, A.T. (2010). *Giyim, Kültür ve Moda*, İstanbul
- Harper’s Bazaar dergisi* Ağustos sayısı/18 Ağustos 2009
- Herald, J. (1991). *Fashions of a Decade The 1920*, Londra
- Keseoğlu, E. (2005). *Caz Müziğinin Gelişim Süreci ve Etnik Müzikle Etkileşimi*, İstanbul
- Komsuoğlu Ş. , İmer A. , Seçkinöz M., Alparslan S., Köse S. (1986). *Resim 2 Moda Resmi ve Giyim Tarihi*, Ankara Türk Tarih Kurumu Basımevi
- Özel, M., Tezcan, S. ve Atılgan, S. (2012). *Batı Müziği Tarihi*, İstanbul
- Pektaş, H. (“...”). *Moda ve Küreselleşme* (Bildiri). Konya
- Prato, G. (2009). *Grunge is dead : the oral history of Seattle rock music*, Kanada
- Zengingönül, N. (...). *Giyimde Moda Akımları ve Öncü Tasarımlar*, Ankara
- <http://www.milliyet.com.tr/hippi-akimi-trendspotting-1503238/> Erişim tarihi: 27.05.2014
- <http://www.mgdtv.com/34-yas-farka-ragmen-tarzlari-ayni.html>. Erişim tarihi: 03.12.2013
- http://www.zaman.com.tr/pazar_stil-ikonu-michael-jackson_866115.html. Erişim tarihi: 03.12.2013
- <http://blog.mosmoda.com> Erişim tarihi: 21.05.2013
- <http://www.fanpop.com>. Erişim tarihi: 24.07.2013